

«Διδασκαλία της Γεωγραφίας στην Στ' τάξη με ΤΠΕ»

Κωνσταντίνος Κόμπος

δασκάλου-μαθηματικού-νομικού

Προϊστάμενος στο 3/Θ Πειραματικό Δημ. Σχ. ΠΤΔΕ-ΑΠΘ

Περίληψη

Η παρούσα εισήγηση προσεγγίζει το μάθημα της γεωγραφίας χρησιμοποιώντας τις ΤΠΕ. Παρουσιάζονται οι ενέργειες των μαθητών/τριών της Στ' τάξης του 3/Θ Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου του Π.Τ.Δ.Ε. – Α.Π.Θ. που ερευνούν, ανακαλύπτουν και δομούν τις γνώσεις τους μέσα από συνεργατική μάθηση. Τα παιδιά χωρισμένα σε 5 ομάδες των 4 ατόμων προσεγγίζουν το μάθημα 31 «Αξιοθέατα, μνημεία και ιστορική συνέχεια των λαών της Ευρώπης» στις σελίδες 106-107.

Οι μαθητές/τριες χρησιμοποιούν το διαδίκτυο (Internet), το πρόγραμμα Google Earth, την εγκυκλοπαίδεια του διαδικτύου Wikipedia, τη μηχανή αναζήτησης πληροφοριών <http://www.google.gr> αλλά και προγράμματα του Microsoft Office, όπως το πρόγραμμα ζωγραφικής. Δημιουργούν αρχεία με εικόνες και πληροφορίες που συλλέγουν και στη συνέχεια ενημερώνουν και τους/τις συμμαθητές/τριες τους. Τα παιδιά προβάλλουν στο διαδραστικό πίνακα της τάξης με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού τις εργασίες τους συζητούν και συνεργάζονται στην ανακάλυψη και δόμηση της γνώσης, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσουν κριτική ικανότητα αλλά και δεξιότητες στη χρήση των ΤΠΕ. Οι γνώσεις αποκτώνται με ενεργητικό και όχι παθητικό τρόπο, ενώ η προσέγγιση του μαθήματος γίνεται διαθεματικά, αφού η γεωγραφία συνδέεται και με άλλα διδακτικά αντικείμενα, όπως η ιστορία και η κοινωνική και πολιτική αγωγή. Η μεθοδολογική προσέγγιση του μαθήματος ακολουθεί σύγχρονες και καινοτόμες διδακτικές προσεγγίσεις που διαμορφώνουν νέους ρόλους τόσο για τον/την εκπαιδευτικό όσο και για τους/τις μαθητές/τριες.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: Internet–Google Earth– Wikipedia - γεωγραφία – ευρωπαϊκός πολιτισμός – αξιοθέατα - συνεργατική μάθηση – έρευνα - παιδιά

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση γιατί επιφέρουν αλλαγές στον τρόπο διδασκαλίας, στο ρόλο των εκπαιδευτικών στο νέο γνωστικό και μαθησιακό πλαίσιο και στα αναλυτικά προγράμματα που προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα. Οι ΤΠΕ προσθέτουν στο γνωστικό αντικείμενο, αφού επιτρέπουν την επεξεργασία, την αποθήκευση και τη μετάδοση πληροφοριών (σύμβολα, εικόνες, ήχοι, βίντεο, προσομοιώσεις κ.ά.),

αλλά σε καμιά περίπτωση δεν αντικαθιστούν το/τη διδάσκοντα. (Reynolds D. & Trip H., 2003)

Ο/Η εκπαιδευτικός χρησιμοποιώντας τις ΤΠΕ υλοποιεί διαφορετικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις και σύγχρονες διδακτικές μαθησιακές τεχνικές, όπως η μαθητοκεντρική και συνεργατική μάθηση σε αντίθεση με το βερμπαλισμό και τη δασκαλοκεντρική μάθηση. Ο/Η εκπαιδευτικός υπερβαίνει το τυπικό επίπεδο της παρουσίασης (αναμετάδοσης και εκπομπής) της πληροφορίας και υλοποιεί μια επικοινωνιακή προσέγγιση, όπου η γνώση ανακαλύπτεται, συμπληρώνεται και οικοδομείται πάνω σε προηγούμενες. Η μάθηση είναι ενεργητική διαδικασία δόμησης της γνώσης με βάση τις προϋπάρχουσες αντιλήψεις των παιδιών και με κατάλληλη βοήθεια από τον/την εκπαιδευτικό (Vygotsky, 1990). Οι γνώσεις δεν είναι μια απλή αποθήκευση πληροφοριών που προσφέρονται έτοιμες. Οι ενεργητικές μέθοδοι μάθησης είναι περισσότερο προσαρμοσμένες στο πνεύμα της εκπαίδευσης της σύγχρονης εποχής (συνεχείς αλλαγές, πληθώρα πληροφοριών, ανάπτυξη τεχνολογικών επαγγελμάτων κ.α.). Σ' αυτές τις μεθόδους συγκαταλέγονται η χρήση οπτικοακουστικών μεθόδων, η προγραμματισμένη διδασκαλία, οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές και το διαδίκτυο (Internet). (Κόμπος, 2008).

Με τη χρήση του διαδικτύου (Internet) τα παιδιά βρίσκουν πληροφορίες σε μορφή κειμένου, εικόνας, ήχου, ακόμα και βίντεο. Αυτό όμως που το διαφοροποιεί από τα άλλα επικοινωνιακά μέσα, έντυπα και ηλεκτρονικά και οδηγεί στην εκρηκτική ανάπτυξή του είναι ότι δε στηρίζεται στην ιδέα του πληροφορούμενου ως παθητικού δέκτη ως καταναλωτή πληροφοριών, αλλά θέτει όλους τους χρήστες του ως ομότιμους, τους παρέχει τη δυνατότητα να "πλοηγηθούν" μέσα στις πληροφορίες που επιθυμούν και το σημαντικότερο τους επιτρέπει να δημιουργούν δικές τους. Τοποθετεί τους/τις μαθητές/τριες στη θέση του δημιουργού, πράγμα που κανένα μέσο μέχρι τώρα δεν το προσφέρει. Παρέχει ισότιμη πρόσβαση στις πληροφορίες σε όλους, ανεξάρτητα από κοινωνική θέση, γένος, φύλο, θρησκευτικές ή πολιτικές πεποιθήσεις.

Το διαδίκτυο είναι μια απέραντη αποθήκη της ανθρώπινης γνώσης αλλά, και το κυριότερο, ο πιο ελκυστικός και δημοκρατικός τρόπος παρουσιάσής της. Αυτό γιατί η αναγνώριση του κοινωνικού χαρακτήρα της πληροφορίας οδηγεί στη συγκρότηση βάσεων δεδομένων ή καλύτερα ηλεκτρονικών βιβλιοθηκών. Οι ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες είναι μεγάλες βάσεις δεδομένων, με συνδέσμους μεταξύ των αρχείων για διασύνδεση μεταξύ των θεμάτων. Έτσι οι μαθητές/τριες δεν περιορίζονται σε πηγές που βρίσκονται μέσα στα όρια της φυσικής τους πρόσβασης. Οι εφημερίδες, τα μουσεία, οι αίθουσες τέχνης μπορούν να διαθέσουν τους θησαυρούς τους σε κάθε σχολική τάξη. Οι ιδέες μπορούν να αναφερθούν και να παρουσιαστούν σε κείμενα, με εικόνες και ήχο. Τα ευρετήρια εικόνων (picture indexes) και τα συστήματα επιλογής

(menu) επιτρέπουν εύκολη πρόσβαση σε πολύπλοκα υλικά. Τεράστιες ποσότητες πληροφοριών μπορούν να προσπελαστούν με μεγάλη ταχύτητα. Ηλεκτρονικές πηγές προσφέρουν στους/στις μαθητές/τριες αναφορές που κάνουν τη χρήση των παραδοσιακών πηγών πιο αποτελεσματική. Ικανότητες, όπως το "ξεφύλλισμα" των πληροφοριών, η αναζήτηση με τη χρήση λέξεων-κλειδιά, αναπτύσσονται με φυσικό τρόπο.

Επιπλέον, συγκρίνοντας διαφορετικές πηγές πληροφοριών, όπως εφημερίδες και εγκυκλοπαίδειες, οι μαθητές/τριες κατανοούν τη σημασία της προσεκτικής αξιολόγησης των πηγών που χρησιμοποιούν. Έτσι, δημιουργούνται ερωτήματα σχετικά με το συγγραφέα των πληροφοριών και με το αν οι πληροφορίες βασίζονται σε γεγονότα ή σε προσωπικές γνώμες.

Η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία συμβάλλει, σύμφωνα με μελέτες (Βοσνιάδου Σ., 2006, Sloane A., 1997, Σολομωνίδου Χ., 1999), στην αλλαγή του μαθησιακού περιβάλλοντος (learning environment) που ευνοεί τη μάθηση και δημιουργεί συνθήκες ενεργητικής και συνεργατικής μάθησης, εμπλουτίζοντας παραμέτρους που αφορούν τη διδασκαλία τη δημιουργική και κριτική μάθηση, την επίλυση προβλημάτων και την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Το μαθησιακό περιβάλλον τροποποιείται και ο μαθητής από παθητικός δέκτης πληροφοριών μετατρέπεται σε ενεργό υποκείμενο όπου ανακαλύπτει, διερευνά, πειραματίζεται, μοντελοποιεί, συνεργάζεται, αναλύει, συνθέτει και παράγει γνώση μέσα από το διάλογο και την επικοινωνία. Η ένταξη και η χρήση των ΤΠΕ στη σχολική τάξη επιφέρει αλλαγές και καινοτομίες, όπως: 1. Ικανότητα χειρισμού συμβόλων και αναπαραστάσεων. 2. Διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση ενός θέματος. 3. Δυνατότητα οικοδόμησης της γνώσης με ενεργητική, εμπρόθετη προσέγγιση, κοινωνική διάσταση και συνεργασία.

ΟΙ ΤΠΕ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

Σε εθνικό επίπεδο το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.), υπό την εποπτεία του ΥΠΕΠΘ, στο πλαίσιο της πράξης «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διδακτική διαδικασία» υλοποιεί περιόδους επιμόρφωσης. Ο στόχος του Π.Ι. είναι να επιμορφωθούν δάσκαλοι/ες (ΠΕ70) και νηπιαγωγοί (ΠΕ60), έτσι ώστε να αναβαθμιστούν οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, αλλά και να συμβάλλει στη μαθησιακή διαδικασία στα δημοτικά σχολεία και νηπιαγωγεία με σύγχρονες διδακτικές μεθόδους και στρατηγικές, όπως προβλέπει η σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Στοκχόλμης το 2001.

Οι στόχοι της πράξης «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διδακτική διαδικασία» είναι:

- A.** Η ασφαλής μετάδοση της γνώσης με βάση τα σύγχρονα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα.
- B.** Η ανανέωση των διδακτικών ικανοτήτων και η βελτίωση της επαγγελματικής απόδοσης των εκπαιδευτικών σε σύγχρονες μεθόδους και δεξιότητες.

Γ. Η ενσωμάτωση της χρήσης ΤΠΕ στις διδακτικές μεθόδους που ακολουθούνται στη μαθησιακή διαδικασία στα σχολεία και τα νηπιαγωγεία.

Δ. Η βελτίωση της παροχής του εκπαιδευτικού έργου με τη μεταφορά τεχνολογίας.

Ε. Η χρήση των κατάλληλων εκπαιδευτικών λογισμικών στη διδασκαλία.

Στο 3/Θ Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπ/σης του Α.Π.Θ. η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη σχολική πράξη πραγματοποιούνται σε πολλά διδακτικά αντικείμενα. Στη διδασκαλία του μαθήματος της Γεωγραφίας της Στ' τάξης, Κεφάλαιο 31, «**Αξιοθέατα, μνημεία και ιστορική συνέχεια των λαών της Ευρώπης**», σελ. 106-108, από τα παιδιά του σχολείου χρησιμοποιούν το διαδίκτυο (Internet), την ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια <http://el.wikipedia.org>, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Google Earth, που προσφέρεται δωρεάν στο διαδίκτυο, τα προγράμματα του Microsoft Office και τη μηχανή αναζήτησης πληροφοριών και εικόνων, <http://www.google.gr>.

Οι στόχοι του μαθήματος για τους/τις μαθητές/τριες όπως αναφέρονται στο βιβλίο της γεωγραφίας, για το δάσκαλο, της Στ τάξης «**Μαθαίνω για τη Γη**» στο κεφάλαιο 31 «**Αξιοθέατα – μνημεία και ιστορική συνέχεια των λαών της Ευρώπης**» στη σελίδα 77 είναι:

Οι μαθητές με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας του κεφαλαίου θα πρέπει να είναι σε θέση:

1. Να γνωρίζουν τα κυριότερα μνημεία του ευρωπαϊκού πολιτισμού.
2. Να αντιλαμβάνονται την ανάγκη συνεργασίας των λαών.
3. Να αξιολογούν τη συμβολή των γραπτών έργων και των έργων τέχνης στη διατήρηση της ιστορικής συνέχειας των λαών.
4. Να υιοθετήσουν θετική στάση απέναντι στη συνύπαρξη με τους άλλους λαούς.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων τα παιδιά της Στ τάξης του 3/Θ Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου του ΠΤΔΕ-ΑΠΘ ακολουθώντας το σχεδιάγραμμα του βιβλίου «**Γεωγραφία Στ Δημοτικού: Μαθαίνω για τη Γη**» χωρίζονται σε 5 ομάδες των 4 ατόμων. Η πρώτη ομάδα ασχολείται με τη Γαλλία, η δεύτερη με τη Μεγάλη Βρετανία ή Ηνωμένο Βασίλειο, η τρίτη με τη Ρωσία, η τέταρτη με την Ιταλία και η πέμπτη με τη Ελλάδα. Στο σχεδιάγραμμα του βιβλίου υπάρχει και η Αυστρία αλλά δεν υπάρχει άλλη ομάδα, αφού τα παιδιά που φοιτούν στην Στ τάξη είναι 20 και οι ομάδες είναι τετραμελείς και όχι τριμελείς.

Η κάθε ομάδα εργάζεται στον Η/Υ που έχει στην αίθουσα πληροφορικής του σχολείου και αναζητά πληροφορίες για το θέμα που ερευνά, χρησιμοποιώντας τη Wikipedia (εγκυκλοπαίδεια στο διαδίκτυο), το πρόγραμμα Google Earth και μηχανές αναζήτησης. Χρησιμοποιώντας το πλήκτρο Print

Στην του Η/Υ η κάθε ομάδα αποθηκεύει τις εικόνες που επιθυμεί μέσω του προγράμματος της Ζωγραφικής ή χρησιμοποιώντας ανάλογες εντολές του Microsoft Office, δημιουργεί αρχεία εικόνων και στη συνέχεια βρίσκει πληροφορίες τις οποίες επισυνάπτει χρησιμοποιώντας τις απαραίτητες εντολές στην εικόνα που έχει αποθηκεύσει και στο αρχείο που έχει δημιουργήσει. Δημιουργεί έτσι αρχεία με εικόνες και πληροφορίες για πολιτισμικά επιτεύγματα της χώρας που ερευνά, όπως φαίνεται στην εικόνα που παρατίθεται.



Big Ben

Στον πύργο αυτό ύψους 106 μέτρων βρίσκεται η μεγαλύτερη καμπάνα της Βρετανίας, βάρους 14 τόνων και χτυπάει κάθε μία ώρα. Το ρολόι του πύργου που είναι και το μεγαλύτερο στη Βρετανία φαίνεται και από τις 4 πλευρές του πύργου και έχει διάμετρο 7,5 μέτρα, ενώ ο χάλκινος λεπποδείκτης είναι 4,25 μέτρα. Δεν έχει σταματήσει ποτέ στην έως σήμερα ιστορία του και ο ήχος του έχει γίνει γνωστός αφού αναμεταδίδεται από το ραδιόφωνο BBC καθημερινά.

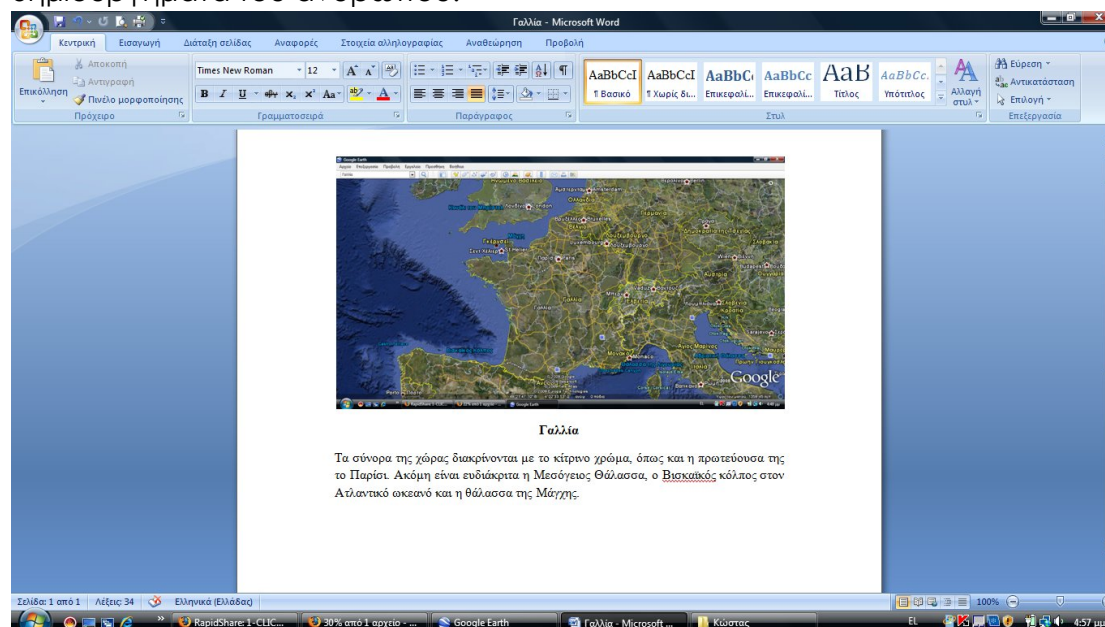
(Αρχείο του Word για ένα βρετανικό αξιοθέατο)

Αυτά τα αρχεία τα παρουσιάζονται και στα άλλα παιδιά της τάξης. Η κάθε ομάδα παρουσιάζει για 15 λεπτά τα ευρήματά της, που δεν είναι μόνο εικόνες αλλά και πληροφορίες για τα πολιτισμικά μνημεία της χώρας που ερευνά. Τα παιδιά χρησιμοποιώντας συσκευές αποθήκευσης δεδομένων (flash) μεταφέρουν τα δεδομένα που έχουν δημιουργήσει στον Η/Υ της τάξης τους που είναι συνδεδεμένος με τον προβολέα και τα προβάλλουν στο διαδραστικό πίνακα, όπου και συνεχίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία. Μετά την ολοκλήρωση όλων των παρουσιάσεων συζητούν για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό και την ιστορική συνέχεια των ευρωπαϊκών λαών και προσπαθούν

να συμπληρώσουν το φύλλο εργασίας, που αναφέρεται στο μάθημα από το τετράδιο εργασιών «**Αξιοθέατα, μνημεία και ιστορική συνέχεια των λαών της Ευρώπης**» στη σελίδα 43 αλλά και ένα ακόμα που τους παρέχει ο εκπαιδευτικός. Με αυτόν τον τρόπο ο εκπαιδευτικός διαπιστώνει αν οι στόχοι του μαθήματος, όπως έχουν τεθεί, έχουν επιτευχθεί.

Η ολοκλήρωση του μαθήματος απαιτεί δύο διδακτικές ώρες που είναι, ή μία ώρα του μαθήματος της γεωγραφίας και η μία της ευέλικτης ζώνης αφού ο ευρωπαϊκός πολιτισμός είναι θέμα διαθεματικής προσέγγισης.

Η πρώτη ομάδα βρίσκει στο πρόγραμμα Google Earth τη Γαλλία, χώρα με την οποία ασχολείται και δημιουργεί την εικόνα της στη συνέχεια βρίσκει πληροφορίες για τη Γαλλία και τον πολιτισμό της στο διαδίκτυο στη διεύθυνση http://el.wikipedia.org/wiki/Κατηγορία:Ευρωπαϊκά_κράτη ακόμη στη διεύθυνση <http://el.wikipedia.org/wiki/Κατηγορία:Παρίσι> βρίσκει πληροφορίες για πολιτισμικά στοιχεία του Παρισιού που αποτελούν αξιοθέατά του και είναι δημιουργήματα του ανθρώπου.



Η Γαλλία

Οι εικόνες, που δημιουργεί η πρώτη ομάδα των παιδιών, έχουν και πληροφορίες για το κάθε πολιτισμικό στοιχείο που βρίσκει χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο και τη μηχανή αναζήτησης πληροφοριών <http://www.google.gr>. Τα παιδιά δημιουργούν εικόνες με πληροφορίες για την [Παναγία των Παρισίων](#), την [Αψίδα του Θριάμβου](#), το μουσείο του Λούβρου, το πανεπιστήμιο της Σορβόνης, το [Πάνθεον](#) και φυσικά τον πύργο του [Αιφελ](#). Κατανοούν ότι πολλά πολιτισμικά έργα της Γαλλίας κατασκευάζονται μετά τη γαλλική επανάσταση, έτσι ανατρέχουν στην ιστοσελίδα http://el.wikipedia.org/wiki/Γαλλική_Επανάσταση για να διαβάσουν για το

γαλλικό διαφωτισμό ή στο βιβλίο της ιστορίας. Συνδέονται με αυτόν τον τρόπο τα γνωστικά αντικείμενα γεωγραφίας και ιστορίας.

Η δεύτερη ομάδα βρίσκει στο πρόγραμμα Google Earth τη [Μεγάλη Βρετανία](#), χώρα με την οποία ασχολείται και δημιουργεί την εικόνα της στη συνέχεια βρίσκει πληροφορίες για το Ηνωμένο Βασίλειο και τον πολιτισμό του στο [http://el.wikipedia.org/wiki/Κατηγορία:Ευρωπαϊκά_κράτη](#), αφού έτσι ονομάζεται η Μ. Βρετανία στο διαδίκτυο.

Ακόμη στη διεύθυνση [http://el.wikipedia.org/wiki/Κατηγορία:Λονδίνο](#) η ομάδα των παιδιών βρίσκει πληροφορίες για πολιτισμικά στοιχεία του Λονδίνου που αποτελούν αξιοθέατά του και είναι δημιουργήματα του ανθρώπου.

Τα παιδιά κατασκευάζουν εικόνες με πληροφορίες για τον αγγλοσαξονικό πολιτισμό. Δείχνουν την εικόνα του [Big Ben](#) που αποτελεί ένα από τα γνωστότερα αξιοθέατα του Λονδίνου. Ακόμη δημιουργούν και άλλες εικόνες με πληροφορίες για πολιτισμικά στοιχεία του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως η [γέφυρα του Λονδίνου](#) και το εκπληκτικό μουσείο [Φυσικής Ιστορίας](#) με ευρήματα από προϊστορικά και ζώα και φυτά.

Τα παιδιά παρουσιάζουν τα ανάκτορα του [Μπάκιγχαμ](#) όπου ζει η βασιλική οικογένεια όταν διαμένει στο Λονδίνο και συζητούν για τον τρόπο διακυβέρνησης της χώρας, συνδέοντας τα μαθήματα της Γεωγραφίας και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.

Η ομάδα των παιδιών δείχνει το αρχείο με την εικόνα και τις πληροφορίες από το [Βρετανικό μουσείο](#) όπου υπάρχουν τα γλυπτά του Παρθενώνα και αναφέρουν τον τρόπο με τον οποίο βρέθηκαν εκεί. Κατά τη συζήτηση που επικρατεί στην παρουσίαση των πληροφοριών της κάθε ομάδας τα παιδιά της πέμπτης ομάδας αναφέρουν για το νέο μουσείο της Ακρόπολης στην Αθήνα και για την επιμονή της Ελλάδας για επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα στην Αθήνα, έτσι ώστε να είναι πλήρης η πολιτισμική εικόνα και γνώση κάθε επισκέπτη της Ακρόπολης.

Η τρίτη ομάδα που ασχολείται με τη Ρωσία βρίσκει την εικόνα της χώρας από το Google Earth και διαπιστώνει ότι είναι η μόνη χώρα που δεν εμφανίζεται η πρωτεύουσα της, ίσως λόγω της έκτασης της. Η ομάδα των παιδιών διαπιστώνει πόσο μικρές φαίνονται σε έκταση άλλες μεγάλες χώρες (π.χ. Κίνα) σε σχέση με τη Ρωσία. Στη συνέχεια τα παιδιά δημιουργούν αρχεία με εικόνες και πληροφορίες για το ρωσικό πολιτισμό, όπως το [Κρεμλίνο](#), χρησιμοποιώντας την ηλεκτρονική διεύθυνση [http://el.wikipedia.org/wiki/Κατηγορία_Ρωσικός_Πολιτισμός](#). Τα παιδιά της ομάδας διαπιστώνουν ότι πολλά αξιοθέατα ρωσικού πολιτισμού είναι θρησκευτικού περιεχομένου, όπως και στην Ελλάδα (π.χ. τα μοναστήρια του Αγίου Όρους).

Οι ρωσικές όμως εκκλησίες, όπως του [Αγίου Βασιλείου](#) και ο [ναός του Σωτήρα](#), που διαφέρουν από τις ελληνικές, αν και είναι ορθόδοξες, δεν είναι τα μόνα αξιολογικά πολιτισμικά στοιχεία της Ρωσίας. Το διάσημο θέατρο [Μπολσόι](#) είναι ένα από τα πιο αξιολογικά πολιτισμικά μνημεία της χώρας. Στο θέατρο αυτό

δίνονταν και δίνονται παραστάσεις από τους καλύτερους χορευτές κλασσικού χορού. Σε αυτό το θέατρο χόρευαν χορευτές, όπως οι Μπαρίσινκωφ, Νουρέγιεφ κ.ά. ενώ μουσικοί, όπως οι Τσαϊκόφσκι, Προκόπιεφ κ.ά. έγραψαν και παρουσίασαν τα μουσικά έργα τους.

Ακόμη τα παιδιά μπορούν να βρουν πληροφορίες και εικόνες από το μουσείο του [Ερμιτάζ](#) στην Πετρούπολη που αποτελεί ένα από τα μνημεία που προστατεύονται από την UNESCO. Τα πολιτισμικά μνημεία της Ευρώπης δεν είναι συγκεντρωμένα στις πρωτεύουσες των κρατών αλλά είναι διάσπαρτα σε όλη την Ευρώπη.

Η τέταρτη ομάδα ασχολείται με την [Ιταλία](#) και βρίσκει στο Google Earth την εικόνα της χώρας.

Στη συνέχεια συγκεντρώνει εικόνες και πληροφορίες από τον πολιτισμό της χώρας χρησιμοποιώντας τη μηχανή αναζήτησης <http://www.google.gr> στο διαδίκτυο και τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις <http://el.wikipedia.org/wiki/Κατηγορία:Ρώμη> ή http://el.wikipedia.org/wiki/Κατηγορία:Αρχαία_Ρώμη

Τα παιδιά κατά την παρουσία των πληροφοριών που έχουν συγκεντρώσει συζητούν για το ρωμαϊκό δίκαιο, τη ρωμαϊκή αρχιτεκτονική και οδοποιία και συνδέουν τη γεωγραφία με τη ρωμαϊκή ιστορία.

Ο ιταλικός πολιτισμός δε σταματά στην αρχαιότητα με το [Κολοσσαίο](#) και τα άλλα ρωμαϊκά οικοδομήματα, αλλά συνεχίζεται και στην Αναγέννηση με τους Μιχαήλ Άγγελο, το Ραφαήλ, το Λεονάρδο Ντα Βίντσι κ.ά. Ο ιταλικός πολιτισμός όμως συνεχίζει να παράγει πολιτισμικά έργα και τους επόμενους αιώνες και αυτά παρουσιάζονται σε μουσεία και πλατείες.

Δείγμα αυτού του πολιτισμού είναι η [Βασιλική του Αγίου Πέτρου](#) στο Βατικανό, το [μουσείο Borgese](#), το [σιντριβάνι Fontana di Trevi](#) κ.ά.

Η πέμπτη ομάδα που ασχολείται με την [Ελλάδα](#) βρίσκει στο πρόγραμμα Google Earth την εικόνα της Ελλάδας.

Στη συνέχεια χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο βρίσκει πληροφορίες και εικόνες από τον αρχαίο και σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό. Οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις που χρησιμοποιεί είναι: <http://el.wikipedia.org/wiki/κατηγορία:Αθήνα> ή http://el.wikipedia.org/wiki/Κατηγορία:Ελληνικός_Πολιτισμός για να συλλέξει το υλικό που χρειάζεται.

Οι Έλληνες όμως, όπως και οι Ιταλοί, δεν έχουν μόνο αρχαίο πολιτισμό αλλά και σύγχρονο όπως φαίνεται από τα διάφορα έργα που βρίσκονται διάσπαρτα στην Αθήνα, όπως το [Κοινοβούλιο](#), το [Ολυμπιακό στάδιο](#), αλλά και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας. Οι εικόνες με τις πληροφορίες που παραθέτουν τα παιδιά δείχνουν ότι η Ελλάδα αποτελεί ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος, με την αρχαιότερη όμως ιστορία, σε σχέση με τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κράτη.

Στο [αρχαιολογικό μουσείο Αθηνών](#) αλλά και [στο νέο μουσείο της Ακρόπολης](#) μπορεί κανείς να δει τον αρχαίο ευρωπαϊκό πολιτισμό, την εξέλιξη του στο

πέραςμα των αιώνων αλλά και τις επιδράσεις που δέχτηκε από την Ανατολή μια και βρίσκεται τόσο κοντά στις ηπείρους της Ασίας και της Αφρικής.

Η δημιουργία του ελληνορωμαϊκού πολιτισμού αποτελεί τους κίονες πάνω στους οποίους θα στηριχτεί ο ευρωπαϊκός πολιτισμός αλλά και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Το όνομα της η Ευρώπη το οφείλει στην αρχαία ελληνική μυθολογία, που είναι σκαλισμένη στις μετώπες και ζωοφόρους του [Παρθενώνα](#).

Κατά την παρουσίαση του υλικού της κάθε ομάδας τα παιδιά συζητούν για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Προσπαθούν να απαντήσουν στο ερώτημα τι είναι πολιτισμός και στη συνέχεια τι είναι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός. Στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://el.wikipedia.org/wiki/Πολιτισμός> τα παιδιά γνωρίζουν διάφορους ορισμούς για τη λέξη πολιτισμός. Κατανοούν ότι η λέξη πολιτισμός ενώνει τους ανθρώπους σε αντίθεση με τη λέξη κουλτούρα που διαφοροποιεί τους ανθρώπους. Ο πολιτισμός είναι η πολιτιστική κληρονομιά, οι τέχνες, η λογοτεχνία, ο χορός, η σκέψη αλλά και τα γράμματα, οι τέχνες, ο τρόπος ζωής, οι παραδόσεις, τα συστήματα αξιών του ανθρώπου, η νόηση και το συναίσθημα μια κοινωνίας ανθρώπων. Τα παιδιά συζητώντας και παρουσιάζοντας τις εργασίες τους κατανοούν ότι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός είναι δημιούργημα κάθε κοινωνικής και εθνικής ομάδας ανθρώπων που ζει στην Ευρώπη. Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός έχει ως κίονες του τον ελληνικό και ρωμαϊκό αλλά συνεχώς εξελίσσεται και δημιουργεί αξιόλογα επιτεύγματα παγκοσμίου ενδιαφέροντος. Τα έργα και τα μνημεία τέχνης του ευρωπαϊκού πολιτισμού φανερώνουν την ιστορική συνέχεια των λαών.

Με τη συζήτηση που επικρατεί, κατά την παρουσίαση της εργασίας κάθε ομάδας παιδιών, επιτυγχάνονται οι διδακτικοί στόχοι του μαθήματος, αφού τα παιδιά γνωρίζουν τα πιο αξιόλογα μνημεία του ευρωπαϊκού πολιτισμού και αντιλαμβάνονται την ανάγκη συνεργασίας των λαών για τη διατήρηση του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Οι φιλικές σχέσεις μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών και η εύκολη μετακίνηση των ανθρώπων στις χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης για να θαυμάσουν τα πολιτισμικά τους στοιχεία συμβάλλει στην υιοθέτηση από τα παιδιά θετικών στάσεων και συμπεριφορών ως προς τη συνεργασία και συνύπαρξη των ευρωπαϊκών λαών και κρατών.

Μετά τη συζήτηση που ακολουθεί ανάμεσα στους/στις μαθητές/τριες κατά την παρουσίαση των εργασιών της κάθε ομάδας, οι μικροί/ες ερευνητές/τριες συμπληρώνουν τις ασκήσεις από το Τετράδιο Εργασιών της Γεωγραφίας, κεφάλαιο 31 «**Αξιοθέατα, μνημεία και ιστορική συνέχεια των λαών της Ευρώπης**», στη σελίδα 43, αλλά και ένα φύλλο εργασίας που τους παρέχει ο εκπαιδευτικός, για να διαπιστωθεί, με γραπτό και όχι μόνο προφορικό τρόπο, αν οι στόχοι διδασκαλίας, όπως αναφέρονται στη σελίδα 2 της παρούσας εισήγησης, έχουν επιτευχθεί.

1. Αντιστοιχίσε τα πολιτισμικά μνημεία και τις χώρες που βρίσκονται:

Κολοσσαίο	◆	
Ερμιτάζ	◆	◆ Γαλλία
Παναγία των Παρισίων	◆	
Μουσείο Φυσικής Ιστορίας	◆	

Ναός Αγίου Βασιλείου	◆	◆	Ελλάδα
Σορβόννη	◆		
Παρθενώνας	◆		
Μπάκιγχαμ	◆	◆	Ηνωμένο Βασίλειο
Άιφελ	◆		
Κρεμλίνο	◆		
Πλατεία Συντάγματος	◆	◆	Ιταλία
Fontana di Trevi	◆		
Βατικανό	◆		
Ναός του Σωτήρα	◆	◆	Ρωσία
Αψίδα του Θριάμβου	◆		

2. Ταξινόμησε στον παρακάτω πίνακα τα ονόματα ευρωπαϊών καλλιτεχνών:

Μπετόβεν, Πικάσο, Ρέμπραντ, Κικέρωνας, Φειδίας, Δάντης, Ιούλιος Βερν, Ρουσώ, Τσαϊκόφσκι, Τολστόι, Λοκ, Κάντ, Βιβάλντι, Σεφέρης, Ουμπέρτο Έκο, Ντοστογιέφσκι, Βέρντι, Μοντεσκιέ,

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	ΖΩΓΡΑΦΟΙ-ΓΛΥΠΤΕΣ	ΜΟΥΣΙΚΟΙ

3. Η Ελλάδα, η Ιταλία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και άλλες ευρωπαϊκές χώρες είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρέπει να έχουν κοινό πολιτισμό ή η κάθε χώρα μπορεί να διατηρεί την διαφορετικότητά της. Δικαιολόγησε την απάντησή σου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Με τη χρήση των ΤΠΕ τα παιδιά συνεργάζονται και επιτυγχάνουν τους διδακτικούς στόχους της διδακτικής ενότητας προσεγγίζοντας το μάθημα της γεωγραφίας με ερευνητική και ανακαλυπτική μέθοδο, σε αντίθεση με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας. Ο Η/Υ είναι ακούραστος και δεν αντιδρά αρνητικά όταν του ζητείται να επαναλάβει πληροφορίες. Αναπτύσσεται μια φιλική διάδραση ανάμεσα στα παιδιά και τον Η/Υ και σε φιλικό περιβάλλον τα παιδιά οικοδομούν γνώσεις και αποκτούν δεξιότητες, χωρίς να βερμπαλίζουν.

Τα παιδιά χρησιμοποιώντας το λογισμικό Google Earth και το διαδίκτυο με τις δυνατότητες που τους παρέχουν παίρνουν άμεσα απαντήσεις στα ερωτήματά τους, γνωρίζοντας τα κυριότερα μνημεία του ευρωπαϊκού πολιτισμού και αναπτύσσουν θετικές στάσεις σε θέματα συνεργασίας. Το μάθημα της γεωγραφίας αποκτά ενδιαφέρον και αμεσότητα ενώ τα μνημεία πολιτισμού κάθε χώρας είναι άμεσα ορατά με πολλές εικόνες και πληροφορίες. Τα ερωτήματα που δημιουργούνται, όπως ο ορισμός του πολιτισμού, απαντώνται πολύ γρήγορα. Η γεωγραφία συνδέεται με την ιστορία, τη μουσική, τη λογοτεχνία, το χορό και δεν αποτελεί μεμονωμένο επιστημονικό αντικείμενο διδασκαλίας.

Οι πληροφορίες που αντλούνται από το διαδίκτυο, επεξεργάζονται, αποθηκεύονται και τυπώνονται. Τα παιδιά παρουσιάζουν τις εργασίες τους με περηφάνια, συνδιαλέγονται και χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ ως εργαλείο μάθησης και όχι ως παιχνίδι.

Ο/Η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τα παιδιά στις εργασίες τους και συμβάλλει στην επίλυση αποριών που σχετίζονται είτε με τη χρήση των Η/Υ είτε με το διδακτικό αντικείμενο και από πηγή γνώσης γίνεται αρχιτέκτονας του γνωστικού και μαθησιακού οικοδομήματος που δομείται από τις ομάδες των παιδιών. Η μεθοδολογική προσέγγιση του μαθήματος είναι σύμφωνη με αυτήν που προτείνεται στη σελίδα 77 του βιβλίου του δασκάλου **Μαθαίνω για τη Γη** στο κεφάλαιο 31 **«Αξιοθέατα – μνημεία και ιστορική συνέχεια των λαών της Ευρώπης»**.

Η διδασκαλία του μαθήματος της γεωγραφίας με τη συγκεκριμένη μεθοδολογική προσέγγιση συμβάλλει στην υλοποίηση όλων των στόχων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που έχουν τεθεί για την «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διδακτική διαδικασία».

Η μοναδική ανταμοιβή του/της δασκάλου/ας για τον προσωπικό χρόνο που διαθέτει, για την προετοιμασία του μαθήματος, είναι η ικανοποίηση και η χαρά των παιδιών που διδάσκονται γεωγραφία, με ένα διαφορετικό σύγχρονο τρόπο με πολλές δυνατότητες.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βοσνιάδου Σ. (2006), *Παιδιά, σχολεία και υπολογιστές*. Αθήνα: Gutenberg.
2. Βοσνιάδου Σ. (2006), *Σχεδιάζοντας περιβάλλοντα μάθησης υποστηριζόμενα από τις Σύγχρονες Τεχνολογίες*. Αθήνα: Gutenberg.
3. Hepp P. (2003), Critical factors for an ICT in education policy in developing countries. *Information Technology: Research and Education. Proceedings. ITRE 2003*, σ. 501-505.
4. Κόμπος Κ. (2008), *Διδάσκοντας Μαθηματικά με τη χρήση των ΤΠΕ. Ανοιχτό Σχολείο*, τ. 111.
5. Κόμπος Κ. (2009), *Διδάσκοντας ιστορία με τη χρήση των ΤΠΕ. Ανοιχτό Σχολείο*, τ.113.

-
6. Κόμπρος Κ. (2009), Διδάσκοντας βυζαντινή ιστορία στην Ε' τάξη με ΤΠΕ. 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΕΠ-ΔΤΠΕ. <http://synedrio.org>
 4. 7.Κουτσόπουλος Κ., Σωτηράκου Μ. και Ταστόγλου Μ. (2009), Γεωγραφία Στ' Δημοτικού: Μαθαίνω για τη Γη. Αθήνα:ΟΕΔΒ
 8. Κουτσόπουλος Κ., Σωτηράκου Μ. και Ταστόγλου Μ. (2009), Γεωγραφία Στ' Δημοτικού: Μαθαίνω για τη Γη. Τετράδιο Εργασιών. Αθήνα:ΟΕΔΒ
 9. Moll L. (1990). *Vygotsky and Education*. Cambridge: University Press.
 10. Reynolds D. & Trip H. (2003), ICT The hopes and the reality. *British Journal of Education Policy*, 34(2), σελ. 151-167.
 11. Sloane A. (1997), Learning with the Web: Experience of Using thw World Wide Web in a Learning Environment. *Computers Education*, 28 (4).
 12. Σολομωνίδου Χ. (1999), *Εκπαιδευτική Τεχνολογία: Μέσα, υλικά, διδακτική χρήση και αξιοποίηση*. Αθήνα: Καστανιώτη.
 13. Τζιμογιάννης Α. (2002), Προετοιμασία του Σχολείου της Κοινωνίας της Πληροφορίας προς ένα ολοκληρωμένο μοντέλο ένταξης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τ. 122, σελ. 55-65.
 14. ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Π.Ι. (2001), *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών*, στο <http://www.pi-schools.gr/programs/index.html>